

PROJECTE CICLES FORMATIUS A TERRENY 2022-2023

ANTECEDENTS I SITUACIÓ

Viure una experiència sobre terreny és un dels aprenentatges més significatius de la vida d'una persona. Una experiència d'aquest estil obre la finestra a l'esperit crític de les persones i per conseqüència a una actitud més transformadora.

Des d'una perspectiva de sensibilització transformadora, sabem que les persones que han viscut una experiència a terreny tenen una capacitat exponencial de transmetre un discurs sensibilitzador a la societat, és a dir, aquestes persones tenen la possibilitat de convertir-se en agents de sensibilització en el seu entorn més proper. Aquest projecte ens serveix per analitzar la percepció, les actituds i les experiències del jovent espanyol a l'hora d'interactuar amb altres realitats, a conèixer situacions de vulneracions de drets, i a lluitar contra el discurs d'odi, que en moltes ocasions ve motivat pel desconeixement.

La Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI), en la seva recomanació de política general nº 15 de l'any 2015, ja va alertar de com el discurs d'odi s'està convertint en una cosa habitual i de com, malgrat aquesta proliferació, es desconeix el seu abast i es manca de dades completes i comparables que permetin mesurar amb exactitud la seva dimensió i les seves característiques. Per això, és important partir d'una categorització estructurada que permeti acotar els tipus i característiques del discurs d'odi.

El discurs d'odi és un concepte molt complex que no compta amb una definició consensuada en l'àmbit internacional, per aquest motiu amb projectes d'Educació per la transformació Social com aquest, que tenen de línia de base el treball per la defensa dels Drets Humans, i l'antiracisme, són punts clau per al desenvolupament de joves amb consciència crítica, capaços de tallar discursos i treballar pel diàleg de la Pau.

Un últim aspecte que influeix en la percepció del discurs d'odi és la creixent i difícilment controlable exposició informativa que s'observa en l'ecosistema comunicatiu actual. Adolescents i joves s'enfrontin a alguns missatges amb una càrrega ideològica i política a una edat primerenca, quan no tenen la preparació necessària per assimilar-los adequadament, ni per distingir algunes fronteres entre l'acceptable i l'intolerable. A mesura que l'usuari/ària va acumulant experiència, viu un procés de socialització en el qual va aprenent les normes, els codis i llenguatges, les diferents concepcions que regnen en aquest espai, el permès i el que se censura. Arran de les diferents vivències la persona s'adaptarà al medi, coneixent què pot passar i quines situacions es poden generar. És en aquest punt que creiem que una vivència a Terreny pot generar un aprenentatge accelerat per treballar-ho.

Els orígens d'aquest projecte es remunten al mes de juny de 2009 quan es va realitzar una enquesta a diferents centres educatius de Secundària i Cicles Formatius sobre quin tipus d'accions creien necessàries poder treballar per poder crear alumnat amb consciència crítica. Pràcticament el 100% dels docents entrevistats van coincidir dient que viure una experiència a terreny és enriquidor per al procés d'aprenentatge de l'alumnat.

Per tot això, ens varem engrescar a proposar al centre formatiu INS Ronda i posteriorment a l'INS Torrevicens fer aquest projecte. **Un projecte educatiu global que compta amb cinc fases.**

- **Una primera fase** dedicada a fer formacions en matèria de cooperació, de DDHH, de trencament de tòpics i estereotips.... que es realitza de forma conjunta a tota l'aula.
- **Una segona fase** dedicada a la selecció de l'alumnat que viatjarà a terreny;
- **Una tercera fase** dedicada a fer formació concreta a les persones seleccionades;
- **Una quarta fase** que correspon a un viatge a terreny, concretament als campaments de persones refugiades Sahrauí a Tinduf, Algèria;
- **Una cinquena fase de retorn**, avaluació i proposta de futures accions divulgatives i de sensibilització entorn la causa sahrauí a la ciutadania de Lleida.

RESUM DEL PROJECTE

El projecte "Cicles formatius a Terreny" és un projecte d'Educació per a la Transformació Social baat en l'Aprenentatge i Servei (APS) en el què a través de la formació dirigida a alumnat i professorat de Cicles Formatius de Grau Superior (majors d'edat), es pretén crear consciència entorn a la vulneració de Drets Humans, a la lluita contra el racisme, els tòpics i els estereotips, el diàleg per la Pau i per la creació d'agents de sensibilització a la ciutat de Lleida. Aquest projecte Inclou un viatge a un campament de persones refugiades Sahrauí a Tindouf, Algèria.

El projecte es va iniciar durant el curs 2010-2011 amb l'INS Ronda. El 2014-2015 es va incorporar l'INS Torrevicens i el 2019-2020 es va incorporar el Col·legi Episcopal. L'any 2020-2021 s'incorpora l'INS Joan Oró i l'Escola Leandre Cristòfol.

Des de l'Àrea de Cooperació de l'Ajuntament de Lleida, s'inicia l'any 2020, un treball promovent el desenvolupament sostenible sota l'Enfocament de Gènere i basat en els Drets Humans (EGiBDH), per al treball en la defensa i garantia dels DH i dels Drets Humans de les Dones (DHD). El projecte "Cicles Formatius a Terreny" busca defensar el dret del poble sahrauí a una vida digna, tot donant a conèixer a la ciutadania local de Lleida l'existència d'aquest conflicte, que s'allarga ja des de fa més de 45 anys, però no només això, ja que el projecte de base tracta de formar als joves com agents sensibilitzadors, com a puntals de creació de consciència crítica, capaços de trencar els discursos d'odi que es generen al seu voltant.

Entre els i les joves **hi ha un acord majoritari sobre el que entenen per discursos d'odi**: un exercici de discriminació i abús que ataca la diferència i atempten contra els drets humans traspasant els límits de la dignitat, partint de prejudicis i del desconeixement d'algunes realitats, en una espiral que a més alimenta aquests mateixos prejudicis.

En aquest sentit l'Ajuntament de Lleida, com a Titular d'Obligacions, té la voluntat d'impulsar que les actuacions de cooperació internacional de les entitats de Lleida contribueixin a la promoció dels DH i dels DHD, en la seva base general, i en aquest cas concret, pel diàleg de la Pau.

ORGANITZADORS, COM A TITULAR DE RESPONSABILITATS I TITULAR D'OBLIGACIONS

El projecte es realitza emmarcat en un conveni de col·laboració existent entre l'Associació Amics del Sàhara de les Terres de Ponent (AASTP) i l'Ajuntament de Lleida (amb la Regidoria d'Educació, Cooperació, Drets Civils i Feminismes).

OBJECTIUS

Objectiu general: Que els Titulars de Dret (TD) directes del projecte, tant l'alumnat com el professorat, adquireixin una actitud crítica i responsable davant la vulneració de Drets arreu del món (o al Sud-Global), essent persones capaces d'identificar les situacions d'injustícia social i prendre una iniciativa coherent i transformadora.

Objectius específics:

- Apropar l'alumnat i el professorat a la realitat social i econòmica dels països del Sud.
- Fer un aprenentatge a partir d'una experiència vivencial en un escenari molt diferent de la realitat quotidiana a la qual vivim.
- Apropar l'alumnat i el professorat a projectes socio-educatius d'una realitat social econòmica i cultural molt diferent a l'autòctona.
- Conèixer en profunditat la realitat històrica, social i política que viu el poble Sahrauí.
- Esdevenir agents sensibilitzadors que facin d'altaveu divulgatiu de la causa sahrauí.
- Formar persones voluntàries que es preparen per participar en un Camp o una Estada de Solidaritat en un país del Sud.

TITULARITATS

Els Titulars de Dret (TD) d'aquest projecte d'Educació per a la Transformació Social són l'alumnat i el professorat dels Cicles Formatius dels instituts Ronda, Joan Oró, Leandre Cristòfol i el Col·legi Episcopal, en concret mb els cicles formatius següents.

INS RONDA:

- Animació sociocultural
- Educació infantil (en el torn de matí i de tarda)
- Medicació comunicativa i turisme
- Integració social

INS EPISCOPAL:

- Integració social

INS JOAN ORÓ:

- Animació d'activitats físiques i esportives.
- Condicionament físic

ESCOLA D'ART MUNICIPAL LEANDRE CRISTÒFOL

- Fotografia i Il·lustració
- PIDOD i Interiorisme

En aquest punt s'ha tingut en compte que la pluralitat de centres (que fossin centres tant públic com privats) i inclús la incorporació d'un centre municipal.

El professorat és un col·lectiu prioritari a l'hora de pensar en TD per aquests projectes, entenem que l'educació és la base per al canvi social, assolir una societat rica en valors socials i esperits crítics és la primera passa per arribar a una realitat més justa i solidària, així que el col·lectiu de professores i professors cal que siguin persones amb coneixement i sensibilitat cap a les situacions de desigualtats i que ho sàpiguen transmetre a les seves aules de forma constructiva i motivadora i crítica. Per tot això, el professorat també seran TD d'aquest projecte.

FASES I CRONOLOGIA DEL PROJECTE

1a Fase: Formació al conjunt del grup classe (4 sessions per Cicle)

SETEMBRE - OCTUBRE- NOVENBRE

* És important recordar que aquestes 4 formacions es realitzen al conjunt de la classe, independentment de si volen o no participar en el viatge a terreny ja que és una manera d'aproximar els conceptes a treballar així com el conflicte i les causes de la pobresa a més alumnat. És també la implicació que es demana com a centre en el tractament d'aquestes temàtiques.

SESSIONS FORMATIVES FASE I:

1 – ÀREA DE COOPERACIÓ DE L'AJUNTAMENT: La formació tracta el per què de la cooperació i les causes de la pobresa. Trencament de Tòpics i estereotips. Antiracisme i conceptes com discurs d'odi. (2h de duració per sessió)

2 – Associació Sàhara Ponent : Situació actual i històrica dels campaments de persones refugiades. (1h)

3 – PERSONA REFUGIADA: Formació que realitza una persona refugiada en conjunt amb personal de l'Àrea de cooperació sobre desplaçaments forçats i persones refugiades, persones demandants d'asil, altres. Formació vinculada amb la defensa de DDHH. (1h)

4- JOVES ANY PASSAT: Experiència des de la vivència de l'any anterior. (1h)

2a Fase: Selecció personal

DESEMBRE – GENER

Entrega de les cartes de motivació de forma telemàtica a través de formulari/aplicatiu específic.

L'alumnat interessat, després de rebre les formacions generals, demana la possibilitat de poder entrar en la segona fase del projecte. Per fer-ho han de complir una sèrie de requisits:

1- Haver assistit a totes les formacions

	de la Fase I 2- Fer una carta de motivació sobre el perquè de la voluntat de participar 3- Passar una petita entrevista amb els organitzadors.
Trucades per fer entrevistes.	
Entrevistes personals (mínim 2 dies) --> Ens desplaçem als centres de forma individual.	Les entrevistes es realitzen a totes les persones que han entregat carta de motivació, no es fa distincions.
Selecció d'alumnat	La selecció es realitza per un equip de tècnics tant d'ajuntament com de l'associació Sàhara Ponent i un cop fet el llistat de persones seleccionades es demana opinió i consells als tutors i referents implicats en el projecte en cada centre educatiu.
Trucades a les persones seleccionades.	

3a Fase: Formacions preparatòries al grup que realitza el viatge

GENER – FEBRER - MARÇ

* Aquestes formacions ja són només per aquelles persones que viatjaran.

Preparació dels grups de treball i de pràctiques a realitzar a terreny .	Mes de gener i febrer, trobada setmanal amb les responsables de centre i altres voluntaris/es d'anys anteriors (horaris a concretar).
Dinàmica de coneixença i grups de treball + Formació en DDHH, EGiBDH, formació Antirumors i antiracisme	Tot un dia (formació de 6h en dissabte)
Formació específica sobre: - situació als campaments de persones refugiades sahrauís (AASTP) - Formació en salut – farmaciola, - Formació en valors.	Tot un dia (formació de 6h en dissabte)
Organització de 2 accions d'Educació per la Transformació Social amb els i les joves participants • Cinefòrum • Exposició. • Recollida de materials.... Altres trobades puntuals per necessitats específiques	Finals febrer – març
Formació "Viatjar al sud amb clau de solidaritat".	Tot un dia (formació de 6h en dissabte)

4a FASE: Viatge a Terreny

Aquesta fase tindrà una durada de 12 dies (de divendres a diumenge) que serà cap al mes de febrer als campaments dels persones refugiades Sahrauí, a Tindouf (Algèria). El contingut d'aquesta estada serà participar en projectes relacionats amb la seva activitat formativa (escoles bressol, escola de primària, CAPS, centres de persones mudes, altres) que s'estan realitzant als campaments i conèixer i veure altres maneres de treballar el que ells i elles estan estudiant des de altres perspectives. Els i les joves estan durant els matins a diferents centres on podran realitzar una espècie de pràctiques. Aquests centres de pràctiques creen vincles també entre el professorat, que continua mantenint el contacte després dels anys.

Als campaments de persones refugiades també hi continua havent sessions de formacions en cooperació al desenvolupament, entorn al discurs d'odi, i a la defensa de DDHH que es duran a terme entre els referents, amb dinàmiques de grup dirigides a l'alumnat.

L'estada als campaments es realitza, estància i pernocta, **amb famílies sahrauí**, i a cada casa hi ha una persona referent del projecte (professorat, una persona de la Regidoria, una persona de Sàhara Ponent). El grup es divideix per poder repartir-se en famílies diferents. Pel projecte aquest punt és molt important ja que creiem que l'estada en família potencia el coneixement de la cultura i el conflicte sahrauí, i permet conèixer als nois i noies.

A més a més dels centres de pràctiques durant els matins, en l'estança als camps es visiten i coneixen projectes de cooperació com per exemple l'hospital, els caps, els diferents museus, la gestió de l'aigua, la radio, ens rep la governadora com altres. Aquestes visites son importants per entendre millor la realitat en la que viuen en aquell moment.

Exemples:

Vídeo resum d'un dels viatges realitzats per l'alumnat participant al projecte:
<https://youtu.be/E-0iDuCHZO0>

Escrit de testimonis:
<https://saharaponent.com/blog/>

Fotografies i vídeos dels projecte realitzats pels i les joves :
<https://saharaponent.com/lleida-amb-el-sahara/>

5a FASE – RETORN SENSIBILITZACIÓ

La 5a fase consta de:

- Sessió de dinamització amb els i les joves
- Reunions d'avaluacions amb els i les joves

- Reunions d'avaluació amb el grup de referents (professorats i persones responsables dels centres educatius)
- Reunió avaluació de les diferents fases.

La cinquena fase del projecte consisteix en el tancament del cicle, és a dir, les pròpies persones que han participat en la quarta fase, que han viatjat a terreny, es converteixen en agents de sensibilització i participen en una de les sessions de formació i sensibilització destinades al grup classe.

Partint que una persona interioritza molt més un contingut quan l'ha d'expressar a altres persones, entenem que el fet de implicar l'alumnat que ha viatjat és imprescindible per tancar el cicle del projecte. Fer-los partícips del projecte i transmetre l'experiència a d'altres companys i companyes.

RECURSOS

Recursos humans destinats

- Formadors (1 Ajuntament, 1 AASTP, 1 ACNUR, joves any anterior, Joves sahrauís)
- 1 tècnica de la Regidoria de l'Ajuntament de Lleida en coordinació de projecte i responsable del viatge a terreny
- 1 responsable de l'ONGD AASTP que també fa el seguiment de projecte i realitza el viatge a terreny
- 2 professors/es dels INS participants
- Cessió de les hores de formació de diferents professors/es en les seves hores de classe per poder realitzar les formacions obligatòries al grup classe sencer (Implicació dels centres escolars per introduir aquest tipus de formació i del seu contingut en el Currículum).
- Frente Polisario com a contrapart de projecte en la fase de viatge al terreny.

Recursos econòmics

El projecte està finançat pel conveni existent entre l'Ajuntament de Lleida i l'AASTP. El viatge té un cost d'uns 1.000€ per persona que està finançat a un 90%, fent pagar als alumnes uns 300€ aproximadament com a aportació individual i com a mostra i voluntat de participació.

AVALUACIÓ

El seguiment es realitza en base al compliment de les tasques establertes en l'apartat del cronograma. En aquest sentit es constitueix una comissió d'avaluació conformada pels responsables tècnics de cada entitat responsable del projecte, en conjunt amb les persones responsables de cada centre educatiu, que es reuneix periòdicament per valorar els avenços del projecte, proposar canvis cas que sigui necessari, valorar tot el procés i proposar noves actuacions.